

Prague, 15. January 2020

Než na otázky odpovím, chtěl bych říct, že lidé, kteří mají otevřenou mysl, se nesnaží o to, aby měli pravdu. Spíš chtějí věcem porozumět. Neexistuje žádná správná a špatná odpověď. Všechno je o porozumění...

1. Když jste se stal ředitelem, řekl jste, že chcete z Baletu Národního divadla udělat soubor světového jména. Co jste tím přesně myslel a jakými prostředky byste toho rád dosáhl?

Jiří Kylián jednou řekl, že vedení baletního souboru je něco, co se člověk nemůže naučit. Všichni jsme amatéři. Jeho slova mám vždycky na mysli. Některá rozhodnutí děláme spontánně, jiná na základě zkušeností, které jsme za více než čtyřicet let ve „snovém baletním světě“ nasbírali, ještě jiná vycházejí z každodenních poznatků, které jsme získali na základě chyb a úspěchů nebo na základě intuice a lásky, kterou k této výjimečné profesi chováme.

Některé mé odpovědi na vaše otázky se mohou normálním lidem, nebo divákům, zdát málo pochopitelné, přestože jsou to právě diváci, na nichž nám záleží nejvíc. Faktem však je, že jsme nejúspěšnější část Národního divadla a nejúspěšnější baletní soubor České republiky.

Ale zpět k vaší otázce. Odpovím na ni citací své umělecké vize, se kterou jsem do Baletu ND vstoupil a kterou naplňuji:

Národní divadlo, Státní opera, Stavovské divadlo a Nová scéna už dvě stě let zásadním způsobem přispívají ke světové baletní tradici. Mým cílem je umožnit Baletu Národního divadla další pokrok, aby se stal jedním z nejlepších evropských souborů. Chci toho dosáhnout rozvojem chodu této instituce a především rozšířením repertoáru. Zároveň chci ve všech směrech zachovat profesionální úroveň.

Můj programový koncept vychází z baletních děl, která znám, a je spojen s choreografy, s nimiž jsem osobně pracoval nebo k nim mám osobní vztah, ale také respektuji balety, které už na repertoáru našeho souboru jsou.

A záleží mi také na spolupráci se souborem. V prvním roce jsem se snažil soubor poznat, seznámit se s představeními a také dát příležitost tanečnickům a zaměstnancům, aby poznali mně a moje cíle a očekávání. Ve druhém roce jsem souboru předložil výzvy a začal uplatňovat své vize. Ve třetím roce a dalších letech bych chtěl soubor vyzvednout na mezinárodní úroveň, aby se mohl měřit se světovými soubory díky interpretaci skvělého repertoáru. Půjde o klasická,

neoklasická i současná díla. Zároveň se budu snažit dát příležitost mladým českým i světovým umělcům, aby se mohli divákům přestavit. Každý z nich vidí umění jinýma očima, podle toho, odkud pochází, jaké má kulturní zázemí, a tato diverzita přispěje k úspěchu Baletu ND. Myslím, že je důležité hledat místní talenty (choreografy, hudební skladatele, scénografy, výtvarníky), aby Balet také odrážel českou identitu a posílil její prestiž. (Dal jsem příležitost Ondřeji Vinklátovi jako choreografovi {vznikla Dumka ve Slovanském temperamentu}, byla také vytvořena nová scénografická i kostýmní výprava pro Labutí jezero, jejímiž autory jsou Martin Černý a Josef Jelínek.) Jako umělecký ředitel jsem přesvědčen, že je mou zodpovědností, abych zajistil nejvyšší možnou kvalitu v klasickém tréninku a vzdělání, aby interpretace představení byla na co nejvyšší úrovni. Je to základem práce každého tanečníka a je to naše tradice a dědictví. Kromě toho je důležitý pestrý repertoár, v němž mají místo různé styly, protože právě to je známkou baletního souboru, který chce ve dvacátém prvním století na světové scéně uspět.

Díky takovému repertoáru se všichni tanečníci mohou rozvíjet, zlepšovat své interpretační schopnosti, mohou jako umělci růst, a nejen jako umělci, ale - a to především - jako osobnosti. Pro tanečnický je neocenitelné, když mají možnost osobně pracovat s choreografy. Soubor tak rovněž osloví širší diváckou základnu. Mám rád citát: Dobré věci přicházejí k těm, kteří věří, lepší věci k těm, kdo jsou trpěliví, a ty nejlepší k těm, kteří se nevzdávají.

Fond baletních děl je tak rozsáhlý, že ve chvíli, kdy v rámci Baletu ND proběhlo 9 premiér (českých nebo světových), je příliš brzy na to repertoár Baletu jakkoliv přísně posuzovat.

S ohledem na tanečnický jsem vybral díla, o nichž si myslím, že nás posunou kupředu, a soubor je připraven je interpretovat na té nejvyšší úrovni.

2. Jaký je váš dramaturgický plán do budoucna pro naši přední baletní scénu?

Během dvou a půl sezony připravujeme desátou premiéru. Mým cílem je vytvořit baletní soubor dvacátého prvního století, spočívající na třech tanečních pilířích: akademický klasický balet, neoklasický tanec a současný tanec. V průběhu pěti sezon se dramaturgie bude tímto cílem řídit, každý vybraný titul bude mít v rámci daného vývoje své místo. Sezona 2020/2021 bude (spolu se sezonami Činohry i Opery) oficiálně představena na tiskové konferenci 14. března v Národním divadle.

3. Balet Národního divadla v současné chvíli nemá žádného uměleckého

poradce ani dramaturga. Proč? Myslíte si, že někoho takového potřebujete? Nebo nepotřebujete? Jestli ano, za co by zodpovídal?

Jsem v divadle obklopen lidmi, kteří jsou velmi schopní, a rádím se s nimi. Můj výběr inscenací a dramaturgie je založena na vlastních osobních zkušenostech. Takto jsem vybral například Gata, Kajdanovského, Bigonzettiho *Proces* a další projekty až do roku 2022. Když probíhají baletní konkurzy, baletní mistři mají právo vybírat do souboru nové členy. Naši baletní mistři a hosté otevírají nové dveře k různým stylům, ale tanečníci si musí svou cestu vyšlapat sami.

4. Jakým způsobem byste soubor rád motivoval k tomu, aby se zlepšoval a naplňoval vaše představy o světové úrovni?

Fakta hovoří sama za sebe. V uplynulých letech jsme měli návštěvnost 94,9 procenta a v roce 2019 už 95,9 procenta. Je jasné, že když je návštěvnost našich představení takto vysoká – diváci se skládají z baletních nadšenců a fanoušků, starších diváků, dětí a rodin, předplatitelů i zahraničních turistů –, musíme stále tvrdě pracovat, abychom svou pověst první baletní scény udrželi. Zvu zahraniční pedagogy a choreografy, ale nezapomínám ani na kontinuální práci našich domácích baletních mistrů.

5. Co považujete za největší slabost Baletu Národního divadla?

Staré postupy neotevřou nové dveře. Balet ND jako součást instituce Národního divadla potřebuje reformu struktury a pravidel, která pocházejí z minulého století.

6. Při posledních konkurzech nebyli do Baletu přijati žádní Češi. V čem je u Čechů slabina - nebo proč jsou ostatní lepší? A jaký je podle vás důvod toho, že Češi tyto slabiny či nedostatky mají?

Tato otázka by měla směřovat k ředitelům pražských tanečních škol. Z velmi malého počtu studentů se stanou profesionálové, což je skutečnost, se kterou se potýká nejen Národní divadlo. I ve všech dalších českých tanečních souborech ředitelé najímají zahraniční umělce. Nicméně jsme rádi, že čeští tanečníci, kteří získali zkušenost v cizině, se do Baletu Národního divadla vrátili.

V uplynulých letech nás o místo baletních tanečníků žádalo velmi málo absolventů českých škol. Bohužel se ukazuje, že v tvrdé konkurenci s absolventy zahraničních škol nejsou mladí lidé vycházející z českých vzdělávacích institucí dostatečně připraveni na to, aby zvládli náš náročný repertoár. Pokud dostaneme 300 žádostí a jen tři z nich jsou od Čechů, nemůžeme tyto tanečnický přijmout jen proto, že jsou

Češi, a že chodili do místních škol. Vybíráme podle schopností, ne podle národností.

7. Tanečníci z Národního divadla si stěžují, že musí pracovat přesčas, ve stresu a pod tlakem, což není v souladu s odborovými smlouvami. Co byste k tomu řekli?

Náš denní, týdenní a měsíční program pečlivě kontroluje několik zodpovědných osob. Když se sejde více představení nebo hostování, je tu více choreografů a inscenátorů, tanečníci jsou požádáni, avšak nikdy nuceni proti své vůli, aby pracovali nad rámec běžného času. Zástupce odborů vždy informujeme. Ve velmi ojedinělých případech dostávají tanečníci příplatky, spíš si ale v takovém případě řeknou o den volna. A vždycky, když taková situace nastane, spolu komunikujeme. Zrovna teď tanečníci dostali pár dní volna nad rámec standardní šestitýdenní dovolené. Volno, které nyní mohli čerpat, je tady určitou tradicí už mnoho sezon a je to gesto vstřícnosti, která následuje po řadě vyprodaných představení Louskáčka.

8. Připadá vám obvyklé mít tři premiéry během jednoho měsíce? Stane se z toho pravidlo?

Zřejmě narazíte na podzim 2019, kdy jsme zvládli turné do Číny a následně uvedli Sametové gala a premiéry *Leonce a Lena* i *Gods and Dogs* J. Kyliána. Ano, byl to výjimečný souběh věcí. Ani s cestou do Číny ani se zařazením nové choreografie jsme při sestavování sezony dva roky předtím nepočítali. Sametové gala vzniklo na žádost ministerstva kultury. Prostě šlo o výjimečné příležitosti. Mnoho tanečních sborů ve světě má na programu týdenní festivaly, během nichž je na repertoáru, který se každý den mění, několik různých představení. V takovém případě si ani já nemyslím, že je možné udržet požadovanou kvalitu. Naše situace byla výjimka. A ačkoli to byl velký úspěch, nehodlám podobné akce v blízké budoucnosti opakovat. V budoucnu neplánujeme tři premiéry do měsíce, ačkoli diváci byli nadšení a tanečníci podali nesmírně kvalitní výkon.

9. Kdo je v Baletu zodpovědný za plánování a rozvrh tanečních tréninků? Jak je možné, že dochází k tolika nedopatřením a chybám, „fermany“ se mění několikrát denně, tanečníci mají ve stejnou dobu předepsané různé zkoušky a podobně?

Do přípravy každého představení zapojuji celý soubor. Když je v představení 36 tanečníků, mohli bychom jich nechat právě tolik a nepřidávat druhé, třetí, čtvrté obsazení sólových rolí a dalších postů. Věříme ale, že tanečníci se mají rozvíjet, a tak se někdy stává, že třetí obsazení předstihne to první.

Pro vývoj tanečníků je to jen dobře. Do plánování vstupují však ještě další aspekty: někteří tanečníci dostanou šanci na hostování (což podporuji), zaměstnají je rodinné důvody (snažím se jim vyhovět), přijdou zranění nebo nemoci, které pak jako domino mohou pohnout plánem i na poslední chvíli (naše profese se podobá povolání vrcholových sportovců a nebezpečí zranění musíme čelit každý den, je to běžná součást našich životů). Nyní je v našem souboru 80 tanečníků a plánujeme nejen v Čechách více než 130 představení. Jednodušší by bylo plánovat méně představení a nezahrnovat do nich všechny tanečníky, ale projevilo by se to negativními důsledky: mohlo by dojít k redukci počtu tanečníků (velikosti souboru) a jen malému rozšíření repertoáru.

Tanečníci, kteří nedostávají práci, nejsou spokojeni, a když dostávají práce moc, stěžují si. Je to typické chování, které zažívají všechny umělecké instituce na světě. Prostě chci dát šanci všem.

10. Tanečníci mluví o tom, že kvůli stresu a nedostatku odpočinku se mohou snáze zranit. Co dělá divadlo pro to, aby tomuto nebezpečí zamezilo a aby zvýšilo péči o zdraví tanečníků tak, jak to dělají jiné světové soubory?

V naší profesi nám prostě zranění hrozí! Než jsem se stal ředitelem, někteří tanečníci byli nemocní (na neschopence), ale vrátili se a byli v lepší formě než dřív. V této chvíli, vzhledem k velikosti souboru, máme zraněných tanečníků velmi málo. Vytvořili jsme nové pracovní místo a rozšířili tým fyzioterapeutů. Plánujeme otevřít nové fyzioterapeutické centrum, a to na žádost tanečníků i terapeutů. Dnes nejen následná, ale i preventivní péče patří ke standardům fungování tanečních souborů, je to stejná praxe jako ve vrcholovém sportu, potřebujeme prostě stejnou odbornou péči. Snažím se o vybudování takového centra v Národním divadle. Zdraví tanečníků mi není lhostejné. Neposíláme tanečníky na jeviště, pokud toho nejsou schopni, vždycky máme v zásobě alternace. Jsme velký soubor, a tak si můžeme dovolit ten luxus, že nerušíme představení, pokud se jeden tanečník zraní.

11. Divadlo nyní, uprostřed sezony, opouští řada tanečníků i administrativních pracovníků. Proč myslíte, že k tomu dochází?

Tanečníci si někdy chtějí splnit sen a odejít do jiného souboru, nebo jim někde zkrátka nabídnou lepší podmínky. Je to případ od případu, nelze zobecňovat. Většinou je nechám odejít. Není smysluplné držet tu umělce, kteří jsou nespokojeni

nebo nezapadají. Ať už je to moje, nebo jejich rozhodnutí. Děje se to přirozeně, zvláště v tak náročné profesi, kariéra tanečníka není bohužel dlouhá. Myslím, že je dobré, že tanečníci, kteří u nás zůstávají, mají příležitost dostat se do kontaktu s mladou krví a třeba chytit druhý dech, je to zdravá soutěživost. Co se týče administrativních pracovníků, je to jiná situace: celému týmu jsem dal příležitost, protože jsem od svého nástupu v roce 2017 dělal v tomto směru minimální změny.

12. V případě Sametového gala v listopadu 2019 několik již připravených choreografií nebylo do výsledného programu zahrnuto. Někteří lidé dokonce mluví o cenzuře. Z jakého důvodu jste se rozhodl je nezahrnout?

Velvet gala byl jedinečný projekt, který byl založen částečně na již existujících choreografiích, částečně na nových dílech. Můj dramaturgický záměr byl: vyjádření svobody v tanci a také láska jako nejdůležitější lidská hodnota. Některé choreografie, které jsem si objednal, měly jiný záměr, než byla moje dramaturgie. Satiře jako takové se však vůbec nebráním. Nedávno nám do repertoáru přibylo nové představení a šlo o jasnou politickou satiru. Myslím, že z něho lze vyčíst vzkazy, které se současné situace v České republice – i jinde ve světě – týkají. Nikdy bych choreografům nezakazoval svobodně se vyjádřit, nicméně i já mám právo dostat svému konceptu. A mou prioritou je vyjadřovat baletem tvořivou krásu, která lidi propojuje.

Můj záměr je být vlídný, neagresivní, nechovat se emotivně – a především zůstat v lásce věrný té neskutečné umělecké formě, které se říká tanec. Tanec mluví univerzálně srozumitelným jazykem, je vždy svobodný a měl by mezi lidmi stavět mosty. Nepochybuji o kvalitách baletního souboru Národního divadla, nepochybuji o svých tanečnicích a o kráse, pravdě a upřímnosti, kterou na cestě za svou vizí krok za krokem uplatňujeme.

Mr. Filip Barankiewicz
Artistic Director of Ballet ND

National Theatre

Ostrovni 1, 112 30 Prague 1, Czech Republic, www.narodni-divadlo.cz

The Czech National Ballet

Anenske square 2, 112 30 Prague 1, Czech Republic

ID N° 00023337, Bank account: KB Praha 1, acc.n.: 939-931/0100